

Smal en breed

De gemeente Nederweert kent een dicht wegennet. Het merendeel van de wegen die vóór 1950 al bestonden, kan op een eeuwenlange ouderdom bogen. Zelfs de Nieuwstraat, gelegen tussen Nederweert en Ospel is, in tegenstelling tot wat haar naam doet vermoeden, minstens vier eeuwen oud.

In die delen van de Peel waar turf werd gestoken, was een goede ontsluiting en toegankelijkheid erg belangrijk. Die Peel bestond weliswaar uit woeste grond maar was toch intensief verkaveld. Bijna elk huishouden had er zijn eigen peelveldje aan de zus- of zoveelste baan waar men voor eigen gebruik aan brandstof (turf) kon komen. Elke weg of baan had een naam (bijvoorbeeld 'Mössebaan') of volgnummer (zoals 'de Zestiende Baan'). In hun enthousiasme gingen sommigen wel eens zover dat ze zelfs delen van de peelbaan gingen afgraven. Die werd dan te smal en dat gaf weer problemen voor hen die de betreffende baan nodig hadden om hun eigen veldje te bereiken. Vandaar dat in de Peel strenge voorschriften werden gehanteerd over de breedte van wegen. Maar ondanks de regeltjes bleef het een bron van conflicten.

Zo'n geschil over een weg deed zich bijvoorbeeld voor in 1696. Er liep toentertijd een weg naar de Peel, de 'Luytwegh' genaamd. Op een gegeven moment was die weg 'verdwenen'. Twee boeren, Lambert Hillen en Peter Ketelaers, hadden hem omgeploegd en bij hun respectievelijke akkergrond gevoegd. Zij werden daarvoor op de vingers getikt door de schout. Het leek er op dat langdurige en kostbare processen zouden volgen zonder dat men tot een vergelijk kon komen. Op 30 augustus van dat jaar verschenen alle partijen echter voor de schepbank om de zaak in der minne te schikken. De kijdende boeren moesten de weg in de oude toestand terugbrengen tot een breedte van acht voet (ongeveer 2,5 m). Iedereen die van de weg gebruik wilde maken om zijn eigendommen te bereiken, kreeg het volste recht daartoe. Uitgehouden werd echter wel dat de karren elkaar

De Bredeweg is een oude straatnaam in Nederweert. Al in de zestiende eeuw wordt deze voor het eerst vermeld. Foto A. Bruekers.

niet mochten passeren. Dit om beschadiging van de wegbermen te voorkomen. Om een en ander in goede banen te leiden, werden enkele verkeersregels opgesteld:

'Een geladen kar heeft voorrang op een lege kar. Een lege kar kan verplicht worden om een omweg te maken wanneer zich een geladen kar op de weg bevindt. Een voerman die met een geladen kar de weg wil inslaan, moet van te voren een waarschuwingsteken geven door met zijn 'geessele' (paardenzweep) te klappen om zo zijn aanwezigheid aan andere weggebruikers kenbaar te maken'. Overtreding van deze regels zou worden beboet met één dukaat.

Nadat de tekst van de overeenkomst maar liefst tweemaal was voorgelezen aan de aanwezigen, kreeg gemeentesecretaris Bartels de opdracht om een kopie van de overeenkomst tot 'een eeuwige memorie' in het archief te bewaren. En dat is gelukt, want ruim driehonderd jaar na dato treffen wij Limburg's oudste wegenverkeersreglement nog steeds aan in het archief van de Nederweerder Schepbank.

Alfons Bruekers